

Әсәл һауалда әмәс. Шуләкә гүлдән: „идук әјсәс? Шурүәт әјтәктәкәш!“— „Әмүттүк әјсәү“. Шурүә дүктә әмүттүкә. Әмүс мұсә, һәгдәңә мұ әсә. Әтүрүкән гүнән: „әдү әјсәү олдәү. Мүдәсә әјтәкәш“. Әуиләшәнә ода. Шуләкә гүнән: „Әрә ұсәу дүүтәкәл“. Әтүрүкән шурүән, дүүтәрән, әжүрән.

P. Putugir. Норвokō

4. Hulakī, irgicī

Hulakī әмәсә irgicī гүлән, гүллән: „Bi orogvos үмүкәндү вәгаду вүргүтәңәү, mindu бүкәл, orogvi әтәјәттәү. Бәгаја вүкәним гәңнәдәји“. Irgicī вүрән orogvi. Hulakī, һүрүкәним, orogvōn қәврән, upkatpa манарән. қәпитсәнә иктәји kaputtān.

Бәҗауа вүкәним, әмәқирән irgicī. Hulakī исәрән, дүңнәләнән irgicī гүлән, гүллән: „hikәндүү имүрәнә үјикәллу! irgidү көҗактаја үјикәллу“. үјәкиттүнүн дүңнәләнәнән. Hulakī вәкарән қалви, үмүкәндү гүлүцәллән. Әмәқәрән irgicī, әмәрән, гүлүвүнма вәргүмнәк мүксәнән, irgiji иларән, һуләкәл иңјәктәллә irgicīt. Irgicī исәрән иктән капүргәсәүә, гүллән: „Tilәмәсәлүт“. Tilәмәсәллә. Irgicī гүдәләрән, һуләкәл upkat дүңнәлһиттә.

I. Uwocān. Норвokō

5. Hulakī, iləl

Hulakī вәкарән иләүә, дүрүә аһәлүә, гүллән: „Minә тәмүдүвәр үјүркәллә, vi әнә исәттә үлгүсәлқәңәү вүрәл дәртүлүватин, minә даскәллә әлүрүтүвәр“. Әһилә әҗәһинә. исәрә вүрә дәртүвән, һанүкәтәллә һуләкәдүк: „әкүма гәрвүн вүрәја?“ Hulakī әлүң һәргидәдүн, кәрсимәүә қәүқәнә, гүнән: „Әјәлгә“. Tәдүк гүнән: „Dulilga“

(бродили, добывали пищу). Не ходили никак. Лисица сказала: „Откуда добыл? пойдём к месту добывания“. — „Из озера добыл“. Пошли вместе к озеру. Озеро с водою, вода высокая стала. Старик сказал: „Здесь добыл рыбу. Вода поднялась, после того как добывал“. Весна настала. Лисица сказала: „По этой тропке перейди“. Старик пошел, пошел через, утонул.

П. Путугир. Ербогочен

4. Лисица, волк

Лисица пришла в дом волка, сказала: „Я твоих оленей в один месяц поправлю, дай мне оленей караулить. Через месяц придешь, возьмешь“. Волк отдал оленей. Лисица, уведя оленей, съела, всех кончила. Во время еды сломала зуб.

По прошествии месяца приходит волк. Лисица увидела, убежала к дому волка, сказала: „Привяжите на шею мою сало! на хвост привяжите колокольчик“. С привязанным убежала. Лисица нашла родню свою, вместе стала жить. Приходит волк, пришел, через костер перепрыгнул¹, хвост поджег, лисицы стали смеяться над волком. Волк увидел сломанный зуб, сказал: „Давай поищем вшей“. Стали искать вшей. Волк заколол (лисицу), лисицы все убежали.

И. Увочан. Ербогочен

5. Лисица, эвенки (люди)

Лисица встретила людей, двух женщин, сказала: „Посадите меня на плот. я, не глядя, расскажу (назову) устья рек, покройте меня нюками“. Теперь поплыли. Увидели устье реки, спросили лисицу: „Какое название у реки?“ Лисица под нюком, поедая сушеное мясо, сказала: „Верхняя“. Потом сказала: „Средняя“

¹ Раньше при обучении ловкости подростки, забавляясь, увертывались от стрел и прыгали через костер. Неудачные прыжки всегда вызывали смех. Тема неудачного прыжка для встречается часто.

Tāduk nān hanḡuktālē, gūnən: „Hərəlgə“. Hulakī, manakānım, gūnən: ākkəllə“. Āgrə, hulakī diḡnīlēhinən. Nuḡanmā ahaktalla tarıḡlın. Nuḡan mōlā tuktirān. Nuḡanmān badaranə. Tarıḡıtın gūllən: „Kokollodimātje hulakallu!“

B. Əfən. Urmı

6. Sulakī, vəjə

Umnəkən umın vəjə tuḡə vəjühinən tolgokıt. Tar vəjə, ḡənəfənə, ḡulgidəduwi sulakīwa icərən. Vəjə sulakīḡı garparan. Sulakī tiktən. Sulakī vəjətki ḡunḡərən: „ēda sī minəwə garpanı; halganma həkəlını? Minəwə tolgokīduwi hərkəkəl!“

Vəjəḡın hərkərən tolgokīdu, mənın tolgokīwı ırḡaran. Tolgokīdun sulakīḡın kapukaḡaran. Vəjə ulḡumirən:—„Sulakī, sī əḡanı?“ Sulakī ḡunḡərən: „Akī, əkunmakat əcəw ərə. Hujəwi doḡotonowön cıwḡam“. Vəjə, ənə kihanə, ḡənəḡərən. Siksə anḡaktulā ihıksākān, sulakīḡı gurərən. Sulakīḡın gūnən: „Akī! sī sōmat dərınını vıḡıḡən. Sı ətuwi ökal, vı mōjawar mōlāktə“. Vəjə sükəwi vürən, gūnən: „Gəl mōlākəl!“ Sulakīḡın ḡənərən. Vəjəḡın sulakīḡı amardukın imuksəḡı ḡəptiləwi icənən, pütun-ḡı ācın. Sulakīḡın ḡərcə. Vəjə ḡaldıwı ḡuncəḡərən: „Vəjə-kə varaksan əməḡıḡəs, icəḡəwəs öḡıḡāw“.

Sulakīḡın tar ḡənətpı əcə mucıra. Matarı ḡəptiləwən, imuksəḡıḡın ḡəwıksəkən, uləkıkıcəksəkən, sulakīḡın cucaran.

I. Kaplin. Inḡarıḡdā

7. Hulakī, ahāl

Paḡ ahāl ḡawrəḡərə, ılan inməkil korcımotın. Hulakī jəkərən: „Ahāl! minə ḡakallu ḡavduwar“. ḡadə nuḡanmān. ḡawrəḡəna, gūnən hulakī: „Minə təwıskəllü daskallu. Bı ırələ, vıralə icəmi, əkuma vıra, ırə ḡərvin ulḡucəḡıḡəw, aḡənə“. Nuḡan

Потом опять спросили, сказала: „Нижняя“. Лисица, съевши, сказала: „Пристаньте“. Пристали, лисица убежала. Те ее преследовали. Она на дерево влезла. Его подожгли. Та стала говорить (просить): „Хоть с рукавицу оставьте!“

B. Ədyan. Urmı

6. Лисица, человек

Однажды один человек зимою промышлял с нарточкой. Тот человек, идя, перед собою лису увидел. Человек в лису выстрелил. Лиса упала. Лиса человеку говорит: „Ты зачем в меня стреляешь, ногу мою ранишь? Меня на нарточку привяжи!“

Человек привязал на нарточку, сам нарточку тащит. На нарточке лисица пощелкивает. Человек спросил: „Лиса, ты что делаешь?“ Лиса говорит: „Дядюшка, ничего же не делаю. Раны, отмороженное (место) лижу“. Человек, не беспокоясь, идет. Вечером на ночлег придя, лису отвязал. Лиса сказала: „Дядюшка! ты очень устал. Ты костер делай, я по дрова схожу“. Человек топор дал, сказал: „Ну! иди по дрова!“ Лисица пошла. Человек после лисы масло, еду посмотрел, совсем (ничего) нет. Лиса съела. Человек в уме подумал: „Мужик-то обождавши придешь, морду сделаю (убью—ругательное слово)“.

Лиса с ухода не вернулась. Молодца (богатыря) еду, масло съевши, обманувши, лиса скрылась.

И. Каплин. Инḡарıḡdā

7. Лисица, женщины

Три женщины едут в лодке, три торсука вяленого мяса (с ними). Лисица крикнула: „Женщины, возьмите меня в лодку“. Взяли ее. Во время движения лодки лисица сказала: „Везите меня, покройте. Я, спя, увидя горы, реки, расскажу, как называется река, гора“. Она